

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre ... .. 360 Lel.
Fél évre ... .. 180 Lel.
Negyed évre ... .. 90 Lel.
Havonta ... .. 30 Lel.

Hirdetések díjazás szerinti vétetnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF. *

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Bulv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgönycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Irodalmi centrumok.

A nemzeti kulturák decentralizálása még nem jelenti a nemzeti litteratura halálát. A régi, osztrák-magyar monarchia összeomlása előtt éppen úgy volt erdélyi román irodalom, mint ahogy Románia irodalmi centruma, Bucurest ugyan-csak a maga nemzeti nyelvén termelte ki tehetségeit. Ha tehát — és ez itt a mondanivalónk: — a trianoni béke decentralizálta is a magyar nemzeti kulturát, semmi ok sincs arra, hogy ez így, többfelé szakítva, ne fejlődhesse azon a természetes uton tovább, amely a szellem intenzitásától és produktivitásától függ, de amelynek kialakulásához adva vannak az írők és a költők, akik a nemzet összességének vibráló lelki érzéseit rögzítik meg. Így keletkeznek magyar irodalmi gócpontok és fókuszok mindenütt, ahol magyarok szóródtak szét: Bécestől kezdve Szabadkán és Kassán át egész Cluj (Kolozsvár) — más-más államokban, de mégis magyarul és mégis a magyar szellemiség termékeképpén.

Itt Erdélyben is érnek és izmosodnak írők, akikről még sok szépet várunk a jövőben. Egyiknél, másiknál eddig is nem hétköznapi tehetség oroszlankörme mutatkozott meg. Fiatal működésük az itt-szakadt magyarság törzséből sarjadt ki, munkásságuk ennek a magyarságnak emanációja, írásaik a kollektív magyar lélek foszlányai. Az irodalmi decentralizálás, amely

nevéket fölvetette, szükségzerű következménye volt a politikai széthullásnak. Természetes, sőt egészséges folyamat, hogy a minden tehetséget elnyelő Budapest mellett új irodalmi központok kezdenek kialakulni. Így új műanszok és friss színek fogják gazdagítani a kávéházak nyomott légkörében túlérett, de el is csenevészedett irodalmat. Ezen az általános irodalmi hatáson túl az új központok kialakulásának létjogosultságát még abban is látjuk, hogy *irodalmi téren is kifejezi, bizonyítja és meg erősíti az itteni magyarság élni akarását.*

A most még csak rügyező erdélyi magyar irodalomnak fölvirágzása attól függ, hogy művészi formában ki tudja-e fejezni az itt élő magyarság érzéseit és másfelől tud-e benné olyan hatásokat kelteni, amelyekre gondolkodásában és életkörülményeiben meg van a pre-diszpozíció. Motivumokat kell méríteni a nemzet lelkéből, de viszonyzásul új rezonanciákat kell benne ébreszteni. Környezetének talajából kell kinőnie és abban kell, új gyökereket vernie. Igazi hivatása ez, mert hamis vágyaikra terelődnek, ha abban látják feladatát, hogy a nemzet zömének: a magyarországi magyarságnak természetes előnyökkel bíró irodalmi termelését teljesen pótolja. Az irodalmi propaganda eszközeivel (könyvkiadó vállalat létesítése, irodalmi társaságok támogatása stb.) csak a meglévő hatásokat lehet fokozni, de sohasem lehet új

hatásokat élesíteni. Mondanunk sem kell, hogy az előbb említett kölcsönhatás vonatkozik az irodalmi termelés minden fajtájára, amely az itt élő magyarságra alapítja számításait. Vonatkozik az idegenszerű bécsi könyvimportra csak úgy, mint egy metán idegen érdekek járszallagján haladó színházi irodalmi politikára.

Aggódó szeretettel olvassuk erdélyi magyar írónk kicsi körének minden új kötetét. Be kell vallanunk, hogy velük szemben nem szívesen alkalmazzuk a kritika szigorú törvényeit. Azonban erre is szükség van. Nem elég, ha írónk jó magyarok, mert hivatásukat igazában csak akkor teljesíthetik, ha egyszersmind jó írők is. A tárgyilagos kritika feladata, hogy

nagyítóüvegében meglássák a hibákat, amelyekről le kell szokniok. De tárgyilagos kritika csak az lehet, amelyet nem vezet rossz akarat. Az ittrögzített erdélyi magyarságnak máris három olyan irodalmi fókuszát látjuk, amelyek kiépítését minden magyar írónak forsziroznia kell. Cluj (Kolozsvár), Oradea Mare (Nagyvárad) és Arad. Az utolsó hónapokban Arad magyar könyvtermelése nekellendült és himni szeretnénk, hogy ezt a várost csakhamar minden illuzió nélkül lehet az erdélyi magyar irodalom olyan fókuszának tekinteni, amely alkalmas lehet arra, hogy egy régóta óhajtott utódlambeli érintkezést konkrét formában valósítson meg a külföldi magyar írőkkel.

Adakalé Romániáé. (A törököknek nincs hozzá joguk.)

Lausanneból táviratozzák: A konferencia tegnapi ülésén a török delegáció követelte, hogy Adakalé szigetét, amelyet 1919-ben Romániának juttattak, adják vissza Törökországnak. *Diamond* román delegátus meglepetésének adott ki fejezést a követelés felett, miután a sziget már 1878 óta nincs török kezén. A szerb delegátus csatlakozott Romániához.

törököknek Adakaléra való igénye teljesíthetetlen. Kimondotta a bizottság azt is, hogy az exterritoriális kérdéseket ezentúl egyáltalán nem fogja tárgyalni.

Lausanneból jelentik: A konferencia harmadik bizottsága ma kezdte meg a gazdasági ügyek tárgyalását *Montagne* francia delegátus elnöke alatt.

Diamondi hangsúlyozta, hogy a törököknek semmi joguk sincs a követeléshez. A politikai bizottság kimondotta, hogy a

Ma csak egyes részekben egyeztek meg és a fontosabb ellentétek tárgyalását elhalasztották.

Bécsi karrierek.

(Az *Aradi Közlöny* bécsi tudósítójától.) A régi osztrák császárság egyik nagybankja, amelynek gazdasági jelentősége és gazdasági hálózata átlépi a mai osztrák köztársaság szűk határait, az *Unionbank* elnökévé *Bosel* Zsigmond kereskedelmi tanácsost választotta meg, míg az alelnöki állást *Wolfgang Dawid* dr.-ral töltötte be. *Bosel* jogtanácsosával. A szokott formalitások között játszódtott le az *Unionbank* közgyűlése, de az elnökválasztás azért igen nevezetes állomást jelent Ausztria egyik legérdekesebb és legfantasztikusabb közgazdasági karrierjében, vagy inkább — két állomást. Ami kor *Bosel* részben a tőzsdén, részben *Camillo Castiglioni*tól megszerezte az *Unionbank* részvénytöbbségét, sőt a részvényeknek állítólag 85 százalékát, a bécsi pénzügyi körök általában azt hitték, hogy *Bosel* vagyonának egy jelen teleny hányadát áldozta föl pozíciójának megjavítására: és *Bosel* maga sem gondolt arra, hogy

alig harmincesztendő korában nyílt sisakrostélyal átvehesse annak a konzervatív nagybanknak a vezetését, az öreg *Minkus* helyén, egyben *Castiglioni* örökébe lépve. Hiszen *Bosel* hetekig keresett elnököt az *Unionbank* számára és elsősorban *Schober* volt kancellárra gondolt, de kosara kapott *Schobert*től. Így azután *Bosel* ma nem csupán az *Unionbank* részvénytöbbségének bírója, hanem most simán elfoglalta az elnöki széket is, még pedig nem csupán hatalmi alapon, a részvénytöbbség jogán, hanem egy más jogcimen is. Alig néhány hét alatt és még a bank vezetésének formális átvétele előtt *Bosel* jelentékenyen kiszélesítette az *Unionbank* üzletkörét és sikerei abban jutottak kifejezésre, hogy az *Unionbank* részvényei 80.000 koronáról 200 ezer koronára emelkedtek, lanyha és egyenetlen tőzsdel irányzat mellett. Amikor *Bosel* vásárlásával 80.000 korona fölé hajította az *Unionbank* részvényeit és 80.000 koronájával vette át *Camillo Castiglioni* hatalmas részvényállomá-

nyát, sokan hitték azt, hogy az ilyen túlfizetés elvéreztetni még *Bosel* svájci frankokban is igen jelentékeny vagyonát. Nem így történt és *Bosel* rövid idő alatt legalább papiroson, 150 százalékot keresett az *Unionbank* részvényeinek összevásárlására fordított milliárdokon. Sőt talán nemcsak papiroson, mert a fölös részvények egy részét, hír szerint, már továbbadta igen jelentékeny nyereséggel *Bosel* és ha így folytatja operációt, akkor nemsokára elmondhatja, hogy *csaknem ingyen tartja tárcájában az Unionbank* majoritását.

A harmincéves fiatalembert, aki *kéreskedőség* gyanánt kezdte meg még a szerénynél is szerényebb eszközökkel a háborus konjunktúra kiaknázását, nem hagyja cserben a szerencse. Sőt úgy látszik, mintha *Bosel*, *Zsigmond*nak teljesen sikerült volna, most az, ami csak félig sikerült, vagy egyáltalában nem sikerült a háborus és a forradalmi konjunktúra többi milliárdosának: *Bosel*, alighanem átvezette szilárd alapokra

az ingoványos talajon szerzett milliárdokat és a régi vagyonok szoliditását szerezte meg új gazdagsága számára. Ez *Bosel*nek saját erejéből talán nem sikerült volna, de *Bosel* mellett már az esztendő sora óta ott szerepelt *Dawid* dr., aki szintén eléggé új ember az osztrák gazdasági életben, de éles fejű jogász, sőt több az élesfejű jogásznál: és *Dawid* dr. kimagaslóan nagy szerepet játszott a *Bosel*-vagyon frontjának átoszportolásánál. *Bosel* nem bizonyult hálátlannak és miután *Dawid* dr. már az osztrák főváros egyik leggazdagabb ügyvédje, most alelnöke lett az *Unionbank*. *Bosel* oldalán.

Két másik közgazdasági karrierrel tört fel a magasba a fiatal *Bosel*, de két versenytársa mégis sokkal régebb alapokra támaszkodott nála és most már mind a ketten defenzívában vannak, mielőtt *Bosel* még diadalmasan terjeszkedik. Az egyik ilyen rivális *Richard Kola* volt, a költői lelkű bankár, aki negyedszázados szerénykeretű, de jól megalar-

Aradi tisztviselők

a belügyi reszort panama-pörében.

Az összes vádlottakat felmentették.

Mindenki előtt ismeretes az a bűnpör, amelyet a cluji (kolozsvári) felosztalott belügyi reszort számvevőségének több főtisztviselője ellen indítottak. Aargul-Murésen (Marosvásárhelyen) dr. Hursia János targul-muresi (marosvásárhelyi) polgármester feljelentette Russu János főszolgabírórt, mert az nagyobb összegű városi dotáció gyors kieszközölését ígérte megfelelő ellenszolgáltatás ellenében. A feljelentés alapján vizsgálatot indítottak és akkor kiderült, hogy a belügyi reszortnál vannak tényleg olyan elkönnyvételek, amelyeknek összegeit nem egészen világos célokra utalták ki és használták fel. A pör koronatanuja Olariu számvevőségi igazgató és Tanasescu volt államtitkárok voltak. A főtárgyalás már örülbelül egy hónap óta húzódott és az ügy mindjobban bonyolódott, míg végre a napokban teljes világosság derült az egész ügyre. Olariu folytonosan azt állította, hogy a kiutalt és az általa felvett összegeket a titkos alapnak fizették be. Tanasescu volt államtitkár, jelenleg liberális képviselő Olariu állításával szemben kijelentette, hogy titkos alap nem létezett és ő már a pénztárt üresen vette át Olariutól. Tanasescu a pörbe belekevert tisztviselőket becstelenségeknek ismerte el és hangsúlyozta, hogy ha valaki hibás ebben az ügyben, az Olariu, aki őt számtalanszor félrevezette. A tegnapelőtt tartott főtárgyaláson mondták el a vád és védbeszédeket és ezen a napon a bíróság éjjeli tárgyalást. Az ítéletet azonban csak tegnap reggel hirdette ki, amely szerint a vádlottakat: Orzescu Emil, Haraga Domokos Balázst, Russu Jánost, Gutu Lukát, Zobach Ferencet, Bergmann Viktort s az aradi származású Iván Romuluszt és Miltok Árpád főszámtanácsost a vád és következményei alól felmenti, mert nem látja őket

gazdasági pozícióból jutott hirtelen az élre a háború második felében, jórészt régen szerzett külföldi összeköttetéseknek brilliáns értékesítésével és erőteljes kiszélesítésével. Azóta Kola már átadta egy bécsi banknak üzlete egy jó részét, szűkebbre vonta saját bank házának kereteit, több idő szentel irodalmi passzióinak, megírta igen érdekes memoárjait, visszatért régi szerepméhez, a színházhoz, nagyon lelkiismeretes színikritikus lett: és finanszírozza, irányítja Bécs legnagyobb és legmozgékonyabb könyvkiadóvállalatát, a *Rikola-t*. *Castiglioni*, a legfényesebb üstököse az új Ausztriának, szintén beéri már a szabályos pálya befutásával és önként engedte át régebben szerzett érdekszférájának egy részét Bosel számára. Bosel pedig terjeszkedik és új pozíciókat hódít.

A nagy próbálkozás nem sikerült ugyan és Skoda, aki Ausztria nagy municiógyárosából most Csehország legsúlyosabb szava nehéziparosává lett, hosszabb tárgyalások után legalább is kitolta a *topperját Bosellel*. Ellenben

bűnösöknek. A bíróság a tárgyalás során elállott Olariu megesketésétől, mert az a gyanu ellene.

Ujból maximálták a hus árát.

(Csak egy hétig lesz olcsó hus. — A mészárosok elégedetlenkednek.)

A közönség husellátása ismét problematikussá vált Aradon. Az aradi mészárosok napokkal ezelőtt kérvényt nyújtottak be a város vezetőségéhez, amelyben kifejtették, hogy a jelenlegi maximális árak mellett nem tudják a közönséget hússal ellátni. Kérték, hogy a marhahúsát 16—20 leiben, a borjúhúsát 18—20 leiben állapítsa meg a polgármester. A város vezetősége érdeklődött az aradi és környékbeli élőállat-árak iránt és a beszerzett adatokból megállapította, hogy a mészárosok túlzott követelésekkel léntek fel. Ma délelőtt a mészárosok küldöttsége jelent meg a városházán. A küldöttség vezetője kijelentette, hogy a mészárosok kénytelenek lesznek a husellátást beszüntetni, mert a jelenlegi árak mellett ráfizetnek Hosszas és beható tárgyalások után dr. Robu János főpolgármester a következőképpen maximálta a húsarakat: Marhahús 14.50, 16.50 és 18.50 lei kilogrammonként. Borjú hús 17.50—19.50 lei, bárányhús 14—16 lei és juh hús 10—12 lei kilogrammonként. A rendelet már holnap életbe lép.

A mészárosok nincsenek megelégedve a főpolgármester döntésével és tovább folytatták a mozgalmat a húsarak emelésének érdekében. Dr. Angel István polgármester ma délelőtt tárgyalásokat folytatott három aradi mészáros-mesterrel a húsarak emelkedésének ellensúlyozása érdekében. A polgármester szerződést kötött a három mészárossal, akik kötelezték magukat, hogy egy hétig, május 4-ig bezárólag 12—14—16 leies árban olcsó hússal látják el a város közönségét. A város a három mészáros rendelkezésére álló kvóta-marhákat, ame-

lyekből egy hétig mérhetnek olcsó húst. Az olcsó 12--14--16 leies húst a következő mészárosoknál lehet kapni: Kovács József A. Gavra (Csernovits Péter)-utca, Koch Károly Piata Avram Jancu (Szabadság-tér), Dema Gusztáv Metianu (Forray)-utca. Dr. Angel István polgármester kijelentette az Aradi Közlöny munkatársának, hogy valószínűleg sikerülni fog az olcsó hússal való ellátást a határidő letelte után ismét meghosszabbítani.

Irodalom, művészet

* A városi színház heti műsora. Péntek: Parasztbecsület és Julia kisasszony. Bérletszünet. Szombat délután: Jancsi és Juliska. Operettbemutató. Este: Román előadás.

* Román előadások. Szerdán este kezdte meg vendéjátékát a városi színházban Misu Fotino román színigazgató vigjátéki együttese. Az első estén Hertz román író „Paiajenul” (A pók) című háromfelvonásos vigjátékát adták elő gyorsan perdülő, mintaszerű vigjátéki stílusban. A darab, amely nem a helyzetkomikumokon, hanem az ötletes dialógusok humorán épül fel, sok kacajt keltett és sok alkalmat adott a kitűnő együttesnek nagyszerű alakítások produkálására. Minden szereplő a helyén volt, de különösen kiemelkedett az együttesből Fotino igazgató alakítása és a női főszerepben Annie Capustin, aki nemcsak játékaival, hanem szépségével is meg hódította a nézőtér közönségét. Ma este Molnár Ferenc szellemes vigjátékát, „Az ördög”-öt adták összevágó előadásban, amelyet Fotino igazgató a címszerepben vitt. Érdekes és egyéni felfogása, színesen szép beszéde sok tansót váltott ki a publikumból. Kár, hogy a kitűnő társulat nívós előadásait az aradi közönség csak gyéren látogatta.

* A Parasztbecsület péntek esti előadásán mutatkozik be az aradi közönségnek R. Hegedüs Bébi urasszony, akinek fellépte elé az előkelő aradi körök igen nagy érdeklődéssel tekintenek. A Parasztbecsület előadását Strindberg Julia kisasszonya előzi meg, melyben a színház elsőrendű prózai művészei lépnek fel.

* Ifjúsági előadást tart szombaton délután a városi színház és ez alkalommal egy igen kedves és szórakoztató operettuidonság kerül színre. Ekkor mutatja be a színház Váradi Aladár Jancsi és Juliska című operettjét, mely egész Erdélyben igen nagy sikert ért el. Az operettuidonságban a színház egész énekes személyzete résztvesz.

* Gellinek Lotte növendékhangversenve május 6-án, vasárnap este fél 9 órakor a Kulturpalota nagytermében lesz megírtva. A még megérvő jegyek Blochnál kaphatók.

* János vitéz, az örökszép magyar mesejáték vasárnap délután Galetta Ferencel a címszerepben kerül színre. Iluska szerepét Horváth Mici alakítja. — A szezon legszenzációsabb operettje, a Bajader Horváth Micivel a címszerepben vasárnap este kerül ismét színre. Az operett többi vezetőszerepeit

Galetta Ferenc, Balogh Böske és Sebestyén Jenő játsszák.

A tábornok lakása.

Pályázat megüresedett lakásokra.

Az aradi lakásbérbeadóhivatal ma ismét több lakásra hirdet pályázatot. Az Eminescu (Deák Ferenc)-utca 9. (régli szám) alatt kiadásra kerül *Daschlevici* tábornok volt lakása, akit Aradról elhelyeztek. A lakást május negyedikéig lehet megpályázni. A George Jonescu (Trefort)-utca 3. szám alatt Gájban az elhunyt Hoffbauer Olga lakása kiadó. A Cercetasilor (Szt. Pál)-utca 3. törvényszéki határozat folytán egy 1 szoba-konyhás lakás megüresedettnek lett kimondva. Ez is megpályázható. A George Spina (Akác)-utca 12. szám alatt egy két szoba-konyhás lakást találtak mellékhelyiségekkel, amelyekben egy nyolcvanéves asz szony lakik. A hivatal ebből egy szobát és konyhát most kiad. A Mijlocul (Közép)-utca 18. számú házban egy 1 szobás lakás üresedett meg azzal, hogy özv. Morschl né a szüleikhez költözött a Consistoriului (Batthány)-utcába. A General Coanda (Boroma)-utca 42. sz. alatt egy butorozott szoba-konyhával kiadó, amely Sail Józsefnek Aradról való távozásával üresedett meg. A Petru (Péter)-utca 5. szám alá Vaczkó Máté jogtalanul költözött be és ezért az ő lakását is másnak fogja kiadni a lakásbérbeadóbizottság. Ezek a lakások az első kivételével május másodikáig kérvényezhetők.

Szerencsésen

megérkeztünk!

(Határútlépő magyarok.)

Olyan szomorúan néztek ki szegények, amint nehéz batyujokkal, ázott ruhában görnyedten mentek végig Arad főutcáján. Egy szuronyos granicsár kísérte őket. Négyen voltak: egy férfi, két nő, meg egy rosszul táplált kis emberpalánta, aki a fiatalabb asszony hátán egy rongykendőbe volt belekötve. Meggyötört, sovány, maszatos arcát bámmészan dugta ki a rongyok közül. Csodálkozva nézte a nagy palotákat, a sok embert, még sirni is elfelejtett. Látszott szeméiről, hogy nem rég hagyta abba a sirást. A nap kibujt a felhők mögül és langyos sugarával jóságosan simogatta az átázott, szomorú csoportot. „Határútlépők” voltak és mind a négyen peregiék. A jugoszláviai gránicon jöttek át Romániába. Nem volt utlevelük. Talán a honvágy, talán a nyomor hajtotta őket haza. Nem akartak szökni. A nyílt, egyenes országuton jöttek. Amikor szemükbe csillant a granicsár szuronya, egy kissé összerendeztek és talán bizonytalanabbá is vált a lépésük. Azután mentek egyenesen a granicsár elé. Aradra hozták őket. Amikor a főtéren mentek, a férfinek hirtelen megvillant a szeme és rászólt egy csoport mellett elhaladó leányra:

— Szerbusz Zsófi! Ha haza mész Peregre, mond meg édesanyámnak, hogy szerencsésen megérkeztünk!

Aradi uriaszony a színpadon.

(R. Hegedüs Béby operadébüje.)

A „l'art pour l'art“ elve ma már nem divat. A művészetet magáért a művészetért művelni ma már nem szokás, azért, mert így nem jelent anyagi bázist. Igaz, nem minden művésznek adatott meg az a mód, hogy függetlenítse magát az anyagiaktól, ha élete nagyobbik felét művészetének akarja szentelni. De az is igaz, hogy akiknek mégis megadatott ez a mód, azok is a legtöbben csak újabb pénzkereseti lehetőséget látnak művészi képességeikben. Ha az általánosítás szabályt jelent, akkor a kivételek itt is arra valóak, hogy a szabályt erősítsék. Mert kivételek vannak. Nem sokan. De vannak. Aradon is van. *Rosenfeld Gézáné-Hegedüs Béby.*

Felkerestem R. Hegedüs Bébyt, akiről azok, akik hallották már énekelni, azt mondják, hogy csodásan szép és nagyszerűen képzelettel drámai szoprán fölött rendelkezik. Rendelkezik, mert a hangja fegyelmezett és kitűnően bánt vele. Hangjának gyémántját *Gelinek Lotte*, ez az avatott énekpedagógus csiszolta ragyogóvá, és öntött belé erőt és ő adott a hangjának színt. R. Hegedüs Béby pénteken este Mascagni „Parasztbecsület“ című operájában fog bizonyosságot adni arról, hogy nem dilettáns, nem csupán az, amit működvelő alatt értünk, hanem hivatalos művésznő, aki minden eszükkel rendelkezik ahhoz, hogy a legnehezebb operákat is tökéletesen interpretálja, énekben és játékban egyaránt.

Amikor meglátogattam R. Hegedüs Bébyt, ebédutáni hangulatban, izléssel herendezett szép öltönyt fogadott. Szemközt vele ülök le. Szemeiben a művészet iránti szent rajongás, amikor kérdéseimre elmondja:

— Több mint négy esztendője, hogy énekelni tanulok. Megállapították, hogy szép hangom van és érdemesnek tartották az iskolázásra. Mindig szerettem a szépet és ezért kezdtem énekelni tanulni. A magam gyönyörűségére és akkor még nem gondoltam arra, hogy a nyilvánosság elé lépjek. A tanárnóm, aki sokat fáradt velem, most már elég erősnek tart ahhoz, hogy nyilvánosan operaelőadáson debütálhassak.

Arra a kérdésemre, hogy nem gondolt-e arra, hogy hivatásos koncert- vagy operaénekesnő legyen, mosolyogva feleli:

— Dehogyan gondoltam. Fogok még bizonyára sokszor szerepelni, de talán sohasem azért, hogy azal anyagiakhoz jussak.

Beszélgésünk közben egy borzas kis kutyus ugrik R. Hegedüs Béby ölébe és ellenségesen néz

reám. Elbucszom Rosenfeldnél, aki ideális rajongással csüng a művészetben, tul anyagiakon, tul a szereplési vágyon, a sikeren, a tapson és a babéron, csak egyért: a művészet szép és nemes voltaért.

Kistájeroltak egy vasutigazgatóságot.

(Aradra helyezték a timisoarai üzletvezetőséget.)

Mosoiu közlekedésügyi miniszter nemrégiben, amikor Aradon tartózkodott, megígérte, hogy az aradi vasutigazgatóságot nem helyezi el, sőt a timisoarai vasutigazgatóságot is Aradra helyezi, mert Timisoarán (Temesvárott) nincs megfelelő helyiség. A helyiség kérdése hamarosan aktuálissá vált — a timisoarai (temesvári) vasutigazgatóságot kistájerolták eddigi helyiségeiből. A vasutigazgatóság épületének tulajdonosa, *Fiatska Béla* közölte a vasutigazgatósággal, hogy az új lakbértörvény alapján a József-tér 14. számú ház évi bérét, amelyben a vasutigazgatóság székel, ötszáz ezer leire emeli fel. Ez a körülmény, mint ma értesülünk, arra bírta Mosoiu közlekedésügyi minisztert, hogy a timisoarai vasutigazgatóságot sürögösen, még május elsején, amikor a magasabb házhoz át lehet lépni, Aradra helyezze. A vasuti tisztviselők részére már megfelelő lakások vannak az aradi repülőtéren, ahonnan két emeletes palota és több földszin-

A féligromlott

berlini lányok.

(Öngyilkos lett egy híres botrányművésznő.)

(Az *Aradi Közlöny* berlini tudósítójától.) Tízszavas távirat jelent Meránból, hogy *Schrott* ödavaló szállótulajdonos neje, szül. *Pingus Dolly*, harmincegy esztendőskorában föbelötte magát, mert az ura válópört indított ellene és a botrányművésznő nem bírta elviselni... És a Kurfürstendamm szalonjában hölgyek és urak teát szürcsölve és angol cakest ropogtatván, sajnálkozva mondják: „Szegény Dolly... öngyilkos lett...”

Ez a Dolly — akit az elegáns Tiergarten-fertály és a fél-elegáns Kurfürstendamm csak Dolly néven ismert: típus volt Berlinben. A rosszul nevelt, szabadjára engedett, bonneok és nevelőnők kezén felnőtt, koraérett és tulszexuális berlini lány típusa. Ha *Kahlenberg* nem is róla mintázta a *Nixchent* — *Artur Landsberger* rengeteget olvasott berlini regényeinek a féligromlott, demi-vierge leányalakjai egytől-egyig Dollyról vannak mintázva. Mi sem egyszerűbb — hiszen Dolly egyszer az ír felesége volt.

Dolly akkor tizenhatéves volt és egy rettenetes botránypör középpontjában állott. Berlinben ma még mindenki emlékszik a *Wolff-Metternich* gróf porére — a gárdatisztra, aki csalások és piszkos adósságok miatt került törvény elé, aki az *Esplanade*-szálló pincéinek és a *Palais de Danse* kottájainak egyképpen tartozott.

Ha pénteken este R. Hegedüs Bébynek sikere lesz, ami bizonyos, — abban *Csányi Mátyásnak*, a színház karnagyának is lesz némi része, aki átvette vele az opera éneklését zenekarral. (b. l.)

tes épület áll türesen. Az épületeket a liáboru alatt emelték és ma minimális javítással használhatóvá tehetik. Addig, amíg ezeket az épületeket rendbehozzák, a közlekedésügyi miniszter különvonalat állíttat be Arad és Timisoara (Temesvár) között a tisztviselők részére, akik az átmeneti idő alatt ezzel átöntnének Aradra és délután visszautaznának.

Timisoara (Temesvár) kereskedelmi körében bizonyos mozgalom indult már az igazgatóság elhelyezése ellen, ugyanekkor azonban az aradi illetékes hatóságoknak és egyesületeknek is sikorra kell szállani az aradi érdekek védelméért. Arad köztudomás szerint Erdély egyik legfontosabb vasuti állomása, amely a most megnyituló Arad—Oradea-mare (nagyváradi) vasutvonal megnyitása után az egész ország legfontosabb gócpontjává fejlődik és Románia nyugati kereskedelmének főhelyé lesz. Szükséges tehát, hogy ekkor a vasuti forgalmat is Aradról irányítsák.

Ez a *Metternich* gróf, a londoni nagykövet megtagadott unokaöccse, azzal hitegette a hitelezőit, hogy Dollyt fogja feleségül venni és ez hatott, mert Dolly gazdag lány volt. *Wolf Wertheim* maga is egy nagy áruház tulajdonosa és a világhírű *Wertheim*-áruház tulajdonosának az öccse, volt az apja. Dolly és az édesanyja annak idején tanuképpen szerepeltek a pörben és ez a két tanuvallomás minden ponyvaregénynél élesebben világította meg a Kurfürstendamm világát. Az anya a bíróság előtt jelentette ki, hogy tizenhat éves leányának annyi szeretője lehetett, amennyit akart, akár lietenként válogathatta őket, de férjhezmenni huszentendős koráig nem lett volna szabad. A leány a maga részéről azzal válaszolt, hogy tizenhatodik születésnapján megszökött *Landsberger* Arturral, a regényíróval, Londonba és ott házasságot kötött vele. Mikor visszatértek, az anya följelentette újdonsült vejét, amiért kiskorú leányát megszöktette és Dolly újév hajnalán leugrott szállóbeli szobájának ablakából. Szerencséjére egy karácsonyfára esett, amelyet Szilveszter éjjel a hotelből kilakoltattak és az udvarra dobták, úgy hogy sok baja nem történt. — Éppen csak a vállcsontját törte el. Újabb pör következett. Dolly, az anyja unszolására, elvált az urától és egy ideig különváltan élt, miután nagyapjától milliós vagyont örökölt. Az anyja, egy exaltált asszony, tulművelt, deges és dekadens írónő, aki állandóan saját regényalakjainak a világá-

ban élt, mindenáron valami grófhoz vagy báróhoz akarta férjhezadni, ám Dolly Velencében beleszeretett egy meráni szállótulajdonosba — elköltözött Berlinből és Meránban élt. Azonban nem változott meg. Morfinista lett és a házastársak között napirenden voltak a legkínosabb jelenetek. Végül is a férj válópört indított ellene és Dolly, a botránypörtől való félelmében, föbelötte magát. Tizenöt esztendője nem létezett a botránypörtől — most annyira félt tőle, hogy eldobta magától az életet.

Hogy áll a leu?

Április 26-án fizettek 100 lelért:

Párisban 7.05 frankot

Budapest 2500 külföldi koronát

Berlinben 14.600 márkát.

Leégett

kávépörkölő-telep.

(Éjszakai tüzriadalom a külvárosban.)

Nagy tüzveszedelem fenyegette ma éjszaka a *Secerei* (Sarlót-Domokos)-utca házait. Egy óra tájban kigyulladt az 5-7. számú ház udvarán levő kávépörkölő, amely től csakhamar lángra lobbant a közeli deszkából épült raktár is. A nagyarányú tüzesetről a következőket jelent az *Aradi Közlöny* munkatársa:

Valamivel egy óra után ebben észre vették, hogy az égboltozatot hatalmas lángnyelvek világítják meg. A veszedelemről azonnal értesítették a tűzoltóságot. Hamarosan kiderült, hogy a *Secerei* (Sarlót-Domokos)-utcán támadt a tűz. Rövid idő alatt rémhírek terjedtek el a városban arról, hogy az egész utca lángban áll. A tűzoltóság *Mihajlovits Gyula* és *Záray Jenő* tűzoltóparancsnokok vezetésével jelent meg a helyszínen. A tűzoltólegénység és a parancsnokok befeláldozó munkájának köszönhető, hogy sikerült megakadályozni a tűz katasztrófális továbbterjedését. A *Stoicu* Constantin tulajdonát képező kávépörkölő és a raktár a benne levő árukkal együtt teljesen leégett. A toronyóri szolgálat megszüntetésének tudható be, hogy a tüzről nem értesítették idejekorán a tűzoltóságot és ezért a tizenöt méter magas zabot, ötven méter mázsa olajpört és több mázsa kávé, amelyek a raktárban voltak, nem lehetett megmenteni.

A vizsgálat megállapította, hogy a frissen pörkölt kávé deszkaládába öntötték és az áttűzsedett kávészemek felgyújtották a száraz deszkákat. A vizsgálat továbbá folyamán a rendőrség megállapítja, hogy a tulajdonosnak volt-e engedélye a tűzveszélyes helyen való pörkölésre. A tulajdonos kára százezer lei, amelynek egyrésze biztosítás révén megtérül.

Gukker.

Egy színházlátogató naplója. — A munkáselőadás, a munkás és az előadás. — Az aradi közönség és Gergely Gizi.)

Az Aradi Közlöny minden héten felveszi ezentúl a gukkert és a szokványos kritika, a színházi kommuniké és a színházi pletykálkodás között, új rovatában figyelni fogja a színház körül történő eseményeket. Itt sem vezet bennünket más, mint a magyar szó, a magyar művészet és a magyar színjátszás iránt való féltékeny szeretet. Nem fogunk intimpistáskodni, félve kerüljük azokat a felelősség nélküli indiszkréciókat, amelyek a színészek kávéházi magánéletét és a színésznők ugyevezett budoárjának ugyevezett titkait játékosan, de az antizsuralizmus minden jellegzetes csökevényével szelöztetik. A „Gukker” olyan rovat lesz, amely hangot ad minden igazságos nézőtéri megnyilvánulásnak és ezt az igazságot keresztülzúri azon a lencsén, amely nem torzít, nem kicsinyít vagy nem nagyít, hanem egyszerűen csak fotografál.

Tegnap este az aradi Nyári Színházban Földes Imre „Hivatalnok urak” című darabját elevenítették föl. A reprimé munkáselőadásnak volt hirdetve, de a publikum sorában — meglehetősen ritka sorában — alig láttunk kifejezetten munkásokat. Ezeket a ciklusokat a munkásság nevelése szempontjából szükséges és értékes újításnak tartanánk, ha azt látnánk, hogy az előadások visszhangot keltenek az aradi munkások soraiban. Nem ezt látjuk, nemcsak, hogy nem ezt láttuk, hanem a tegnapi előadásra ezt a mély és érdekes Földes-darabot a munkásság valóságilag végignevette. A munkáselőadásoknak éppen az a céljuk, hogy értékelni tanítsanak. Ehhez éppen olyan hajlandóságot kell mutatnia a színésznek mint a munkásnak. A tegnapi reprimé egyik részről sem láttuk ezt a hajlandóságot.

Az előadás a szó szoros értelmében egy bürgözdő kabaré színjáték volt. Senkisé tudta a szerepét. Inke Róthi hácsi figurájából egy Drótosztót féle Pfeifferkornalakot csinált. A hivatal irásztalan mindenki a szerepét olvasta. Az egyébként kitűnő Darvas a legszébb jeleneteket elnevette s az egész együttesből talán csak Faludy figurája emelkedett ki pompásan maszkírozott és megrajzolt alakításban és elismerésre méltó becsülettel állta meg a helyét a nagy dadogásban Sipos, aki legalább tudta a szerepét. Nem tudjuk ki van a hiba, a színészekben, vagy a munkásokban, vagy a direktcióban, amely nem ad kellő számú próbát, de annyi bizonyos, hogy a Hivatalnok urak tegnapi reprimé jelentékenyen súlyosztotta az ideai drámai előadások mértékét.

Az aradi nézőtér régi és őszinte kívánsága hogy Gergely Gizit, a színháznak ezt a kitűnő és tehetséges vigjátéki színésznőjét, mielőtt előbb ismét viszontláthassa a színpadon. Értelmetlen, hogy ez a sége és rutinja, messze felülmúlja sége és rutinja, messze felülmúlja az aradi mértéket, egészen ritka esetekben jut szóhoz. Látunk ugyan felgedezett tehetségteleneket, a színpadon megfordulni és megjelenni sem tudó színészeket.

anyaszínésznő és maiva-helyvetéseket, de nem látunk tehetséges és igazi értéket reprezentáló aktív művésznőkből egyet sem, akiket azonban az aradi közönség számon tart és nem felejt el. Hogy a sok közül csak egyet emeljünk ki, a legelső sorban érdemesekből: Gergely Gizi, pesti nívót jelent,

Öngyilkos aradi vállalkozó.

(Súlyos anyagi gondok. — Kamler János tragédiája.)

A nyomasztó gazdasági viszonyok ma halálba kergettek egy előkelő aradi kereskedőt, akinek nemrég még nagy vagyona és saját háza volt a Clozca (Szent László)-utcán. Kamler János ma hajnalban a Clozca (Szent László) utca 15. számú házában levő lakásán sztrichinnel megmérgezte magát és néhány percnél borzalmas szenvedés után meghalt. A tragikus végű kereskedő öngyilkosságáról a következőket jelent az Aradi Közlöny munkatársa:

Ma reggel fél nyolc órakor Szuhanc László aradi tisztviselő benyitott apósának, Kamler Jánosnak hálószobájába, hogy felébressze a szokatlanul sokáig alvó embert. Amint az ágy közelébe ért megdöbbenve látta, hogy apósasárga arccal görcsösen összeszorított fogakkal mereven kinyúlóztatva, mozdulatlanul fekszik. Amikor megérintette a mereven fekvő ember homlokát, megérezte rajta a halál hidegségét. Aliogy a fájdalom-rémületből magához tért, észre vette, hogy az éjjeli szekrényben egy kis papírszelet fekszik, amelyen ceruzával írva a következő sorok voltak:

Reggel három órakor vettem be a mérget. Saját kezemmel vettem véget életemnek. Ne boncoljanak. A felső temetőben ravatalozzanak fél.

Az öngyilkosságról értesítették a rendőrséget és a helyszíntre dr. Luszt Ferenc hatósági orvos és Seliöpu János rendőrtiszt jelentek meg. Az asztalon egy, a rendőrséghez címzett levelet találtak és az éjjeli szekrényben egy kis üveget, amelynek alján fehér por-maradványai látszottak. A kis üvegben volt a gyilkos mérge, a sztrichnin, amelyből a legkisebb mennyiség is gyorsan öl. A holttest megvizsgálásából kitűnt, hogy Kamler János olyan nagy mennyiségű mérget vett be, amennyi husz élet kioltására is elég lett volna. Az öngyilkos kezei görcsös merevséggel voltak összekulcsolva. Mint a megkövesedett kezek tapadtak egymáshoz, amelyeknek szétválasztása lehetetlen volt. A halál a gyilkos mérge bevétele után óriási kínok között nagyon rövid időn belül állhatott be.

A rendőrséghez címzett leveleiben súlyos anyagi zavarokkal okolja öngyilkosságát. A leveleiben elmondja, hogy két aradi vállalkozónak nagyobb összeget adott kölcsön, amelyet nem kapott vissza. Ez a tény is sietette anyagi romlását, amelyből nem látott kivezető utat.

— Ismétellen kérem — írja Kamler János — ne boncoljanak fél és a felső temetőben állítsák fél ravatalomat.

Kamler Jánosnak ezelőtt Pécán (Pécskán) volt fatelcepe és téglagyára. Néhány évvel ezelőtt családjával Aradra költözött, házat vásárolt és több vállalkozásba fektette pénzét. Jóságú és rokonszenves ember volt és talán jószí-

valahogy vigszínházi zsánert. Nem jütszött két hónapja.

Most újra fellép, a „Válópörös hölgy” címszerepét fogja játszani. Hogy mi volt eddigi pihentetésének oka: nem tudjuk. De azt tudjuk, hogy a közönség többször akarja látni, mint ahányszor szerepeltetik. (f. t.)

ÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖ

vüségének köszönheti anyagi romlását is. Egy aradi bank nagyobb összegű váltótartozása miatt végrehajtást kért nemrég ellene. Nagyobb összeget adott kölcsön amelyeket nem fizettek neki vissza. Családjával nem érezte a lelkében végbemenő hatalmas túlsát. Tegnap este még jókedvű volt. Tréfálkozott családjával és tíz óra után ment be hálószobájába. Akkor már valószínűleg foglalkozott kétségbeesett tervével. A nyomozás megindult annak kiderítésére, hogy miképpen jutott Kamler János a veszedelmes mérgehez. Az öngyilkos vállalkozó iránt óriási részvét nyilvánult meg Aradon.

ÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖ

Cserkész-otthon Aradon.

(Országos ünnepély május 6-án.)

Sambateanu ezredes, aki hónapok óta foglalkozik az aradi cserkészcsapat megszervezésével, elhatározta, hogy az aradi cserkészcsapat megalakulása alkalmából, május 6-án nagy országos cserkészünnepet rendez Aradon. A cserkészünnepélyt Georgescu Jánosné, Manu generálisné, Daschivici tábornokné, dr. Robu Jánosné, Vásárhelyi Janka, Laczay Elné, dr. Botis Tivadarné, dr. Ispravnic Severné, Mihulin Miklósné, báró Pop Aurélné és báró Neuman Alfrédné a jótékony egyesületek vezető női rendezik. Az ünnepély védnökségében Papp I. János püspök, Lakatos Ottó dr., Georgescu prefektus, Daschivici tábornok, Robu János dr. főpolgármester, Gritta Ovidiu rendőrprefektus, Zima Tibor képviselő, Goldis László volt miniszter, dr. Baross Lajos, dr. Botis Tivadar, dr. Ispravnic Sever, báró Neuman Alfréd, báró Pop Aurél nejeikkel és Vásárhelyi Janka foglalnak helyet.

Délután fél 10 órakor az idegen csapatok fogadásával kezdődik a cserkész-ünnepély, majd minden cserkész felekezete templomba megy, ahol istentiszteletet tartanak és leteszik az esküt. A Marospartra vonulnak ezután a cserkészcsapatok, ahol leteszik a közeljövőben építendő cserkész-otthon alapkövét. Fél 11 órakor nagy diszfelvonulás, délután 2 órakor pedig parkünnepély lesz. Aradon most van megalakulóban a női tengerész cserkészcsapat, amelynek parancsnoka Demian Baby vezeti a szervezési munkálatokat. Castilioni Camillo bécsi pénzkapitány, az aradi Astragvár egyik főresztvényese 10 ezer leit adományozott az aradi cserkészcsapatnak, a városi tanács pedig 20 ezer leit szavazott meg, amelyből a Maros-part parkírozását végzik el a cserkészek. A cserkész-otthon felépítésére szükséges anyagot Georgescu prefektus ingyen bocsátja a cserkészek rendelkezésére. Az aradi cserkészcsapat „Mindig készen” címmel új Ispravnic, Seve szervezte-

sében élénk és érdekes tartalmú cserkészlapot ad ki, amelynek első száma szép kiállításban már elhagyta a sajtót. A cserkészközpont fel-szentelése július 1-én lesz.

ÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖÖ

Milán király —

szabadkézből.

(Már megint eladják a volt szerb király butorait.)

A Neue Freie Presse egyik legutóbbi számában hatalmas hirdetés jelent meg arról, hogy Milán királynak, a volt szerb uralkodónak antik lakásberendezését szabadkézből eladják. Bécsben adják el, az első kerületben, Kertnerstrasse 55. szám alatt, az Állami Operával szemben, a második emeleten, délelőtt 10-től este 6-ig. A reklám szerint különösen Fene-lendő a nagyszerű renaissance ebédlőberendezés, a nagy francia szalónberendezés aranygarnitúrákkal, egy XVI. Lajos korabeli hölgyhálószoba, egy bájos boudoirberendezés, nagy hallbutorok, ugyancsak a renaissance korából berakott szekrényekből nagyszerű perzsaszőnyegek, fa- és bronzszobrok, valamint régi és új mesterek nagy értékű képei.

A hír ilyen egyszerű formában többrendbeli tanúsággal jár. Ismét árverésen egy király, nem lehet tudni? milyen fantasztikus utakon került dobra Milán király? éppen a nyomorgó Ausztria fővárosában? Kétségtelen, hogy az itt felsorolt antikvitások értéke osztrák koronában több milliárdot jelent. Az is kétségtelen, hogy az antikvitásokért rajongó Bécsben bizonyára sok vevője akad majd a dobra kerülő királyi hagyatéknak. Az első és második kerület multimilliárdosai egymást fogják felüligérni a vetélkedésben. Elvégre nem lehet közömbös egy, volt osztrák-magyar monarchiát a háború idején szorgalmasan kiszolgáló bakkancsszállítóinak, hogy a felesége egy egészen közönséges wiener Möbelfabrikától szállított ébenfaágyon vagy pedig egy XVI. Lajos korabeli „echtnyosolyán” fekszik. Az, hogy Milán király butorai miként kerültek Bécsbe, kutassa a történetíró, akit ez bizonyára jobban érdekel. A poén azonban a történetírónál is jobban érdekel minket. Milán király butorait pont huszonharmadszor árverezik el Bécsben. Ha valaki három antikvitást összegyűjt és el akarja adni, egyszerűen rá fogja, hogy Milán királyé volt. Ami régiség Bécsben újabban eladásra kerül, a horpadt cigarettatárcákon kezdve egészen az összedrótozott cserepü Zschang-majolikavázáig, az mind Milán királyé volt. A mostani szalón-aranygarnitúra, a budoárberendezés és a renaissancekorabeli szekrény talán maga sem tudja, hogy miért éppen egy szerb király hagyatéka és miért éppen a Kertnerstrassén árverezik el, miért nem Pesten a Teleki-téren?

HIREK.**Banu miniszter Aradon.**

(Látogatás a Kulturpalotában, a püspöknél és a színházban.)

Ma délelőtt Aradra érkezett Banu Konstantin szépművészeti miniszter Ioaniu Miklós miniszteri titkárral. A miniszter dr. Nichi Lázár kulturpalotai igazgató vezetésével meglátogatta a Kulturpalotát, a képtárat, könyvtárat és a muzeumot, majd felkereste a városi színházat. A vármegyei prefekturán a prefektus távollétében Sandru Oktavián prefektusi titkár fogadta a minisztert, aki még a délelőtti folyamán meglátogatta Papp I. János püspököt. A város nevében Robu János dr. főpolgármester, majd Gritta Ovidiu rendőrprefektus üdvözölte még a minisztert, aki aradi látogatását magánjellegűnek deklarálta és utjának céljáról nem adott nyilatkozatot. A miniszter és kísérete még ma délután 5 órakor Timisoara (Temesvár) felé elutazott.

— A magyar miniszterelnök útja. Budapestről táviratozzák: Bethlen miniszterelnök 29-én Londonba, Párisba és Rómába utazik Kállay pénzügyminiszterrel, hogy a jóvátételi bizottságot és az antantkormányokat felvilágosítsa Magyarország anyagi helyzetéről. Kérni fogják a magyarországi zalogok feloldását is. Az utazásról a londoni Times is rokonszenvesen ír.

— Felosztották az ötszázmillió tisztviselő-segélyt. Bucurestiből jelentik: A költségvetés-nagybizottsága ma tartott ülésén felosztotta a tisztviselők részére megállapított ötszázmillió segélyt egységes alapon az egyes miniszteriumok részére és a hivatalos indexszámot huszonegben állapította meg. (Rador.)

— Papirhiány Bucurestiben. Bucurestiből jelentik: A lapok erélyesen tiltakoznak a papirhiány miatt és követelték az újságnapisz behozatalának szabaddá tételét.

— A londoni magyar követ Curzonnál. Londonból jelentik: Gróf Szapáry László londoni magyar követ ma egy óra-hosszat tartó beszélgetést folytatott lord Curzon angol külügyminiszterrel, aki igen élénk érdeklődést tanúsított a magyar ügyek iránt. Az értekezés a legszívvelősebb hangnemben folyt le.

— Az Astra utcát akar vásárolni. Arad város építészeti bizottsága mai ülésén foglalkozott az Astragyár kérésével, amely szerint a vágongyár és a volt Marta-gyár közötti utcaterületet megakarja vásárolni. A bizottság határozata alapján az utca eladható a gyárnak, azonban arra építeni nem szabad, mert az utca csatornázása a város állandó kezelését igényli. Az építészeti bizottság határozatát a városi tanács elé terjesztették jóváhagyás végett.

— A bucaresti rendőrprefektus balesete. Bucurestiből jelentik: Nicolescu tábornok, a főváros rendőrprefektusa tegnap délután autójában elájult. Amikor az automobil a rendőrprefektura udvarára érkezett, akkor látták csak, hogy a rendőrprefektus eszméletlenül fekszik a kocsiában. Az előhívott orvosok csak nagynehezen tudták a tábornokot eszméletre téríteni. Megállapítást nyert, hogy a prefektus a diákzavargások miatt négy napon át nem pihent le és a kimerültségtől vesztette el eszméletét.

— Egyedül „Olla“ gummi föltétlenül megbízható

— A halálgvár áldozatait eltemették. Budapestről táviratozzák: A fecske-utcai robbanás áldozatait ma délután helyezték örök nyugalomra a Kerepesi-úti temetőben. A temetés díszes keretek között ment végbe és három felekezet: református, római katolikus és görög keleti papok mondottak imát az áldozatok sírjai felett. A munkásság délután két órakor a gyász jeléül Budapest összes üzemeiben tíz percre be-szüntette a munkát.

— Egy állatorvos és neje szabadon. Az aradi sziguranca nemrégiben egy kémkedési ügyben folytatott nyomozást és több aradi polgárt — köztük Egyry Gyula aradi állatorvost és feleségét — is letartóztatott. Egyryék és a többi gyanúsítottat azzal vádolták, hogy özszekötöttést tartanak fenn a szegedi katonai parancsnokság kémosztályával. A gyanúsítottakat Sibiuba (Nagyszébenbe) szállították és ott folytatták ellenük a vizsgálatot, amelynek folyamán nem merültek fel olyan terhelő adatok Egyry Gyula és neje ellen, hogy további fogvatartásuk indokolt lett volna. Ezért mindkettőjüket szabadon bocsátották és a tárgyalásig szabadlábban maradnak. Egyry Gyula és neje a mai napon már meg is érkeztek Aradra.

— Meghalt egy szerencsétlen aradi ügyvéd. Ismert alakja volt Aradnak dr. Schmidt János ügyvéd, akinek a karrierjét és az életét az törte derékban ketté, hogy az alkohollal lett szenvedélyes rabja. Tizenöt évvel ezelőtt még jömeneteli irodája volt és általános tiszteletnek örvendett a jóeszmű és Ritűhő modoru ügyvéd. Megnősült, vagyonos ember lett belőle, azonban elkezdett mértéktelenségű inni és nem tudták rávenni többé, hogy legalább csak korlátozza ezt a szenvedélyét. Kliensei sorban otthagyták, mert ügyeiket nem intézte el és hónap-számra még csak a bíróság felé sem nézett. Az utóbbi években gyakran jelent meg bírósági tárgyalásokon olyan állapotban, hogy a tárgyalást nem lehetett ezért megtartani. Folytonos és minderősebb züllesztének csak második házassága vetett gátat egy időre, de azután megint inni kezdett és a legutóbbi időben már teljesen elhanyagoltan, toprongyosan rőtta az aradi utcákat. Többször ágynak is esett az alkoholozta gyengélkedése következtében. Legutóbb annyira rosszul lett, hogy be-szállították az aradi kórházba. Amikor most elbocsátották a kórházból, ígéretet vették, hogy nem iszik annyit. Schmidt ennek dacára rögtön egy kocsmába ment, ahol a legerősebb pálinkából egy föltitert haitott fel egyszerre. Alig itta meg a pálinkát, hőrögni kezdett és lefordult a székről. Szívzselhűdés érte, amely percek alatt megölte. A 46 éves Schmidt eltemetéséről néhány kártársa gondoskodik, mert semmije sem maradt.

— Budapestben a május elsőjét nem ünneplik. Budapestről táviratozzák: A rendőriőkapitányság május elsőjén nem engedélyez sem gyűléseket, sem ünnepeket. Tilos a vörös zászlók és jelvények kitűzése is. A munkásság május elsőjére általában munkásszünetet határozott el.

— Orvosi hír. Dr. Halmagán Livius fogorvos áthelyezte rendelőjét Sir Bratianu 13. alól és közös rendelőt nyitott dr. Vasile Ignatuval Bulev. Reg. Maria 17. alatt (Andrássy-tér 7. sz., a Minorita-templommal szemben.)

Nemzetközi automobilverseny Romániában

(Külföldi vendégek Aradon.)

A román királyi automobil klub körlevelekben közölte a vármegyei és városi prefektusokkal, hogy május 30-tól június 6-ig terjedő időben nemzetközi automobil turaversenyt rendez Románia területén. A prefekturákat a hatóságok jóindulatu támogatásának köszönhetően kérte fel a körlevél, amely M. Pherekide, a klub elnöke irt alá. Ez a körlevél ma érkezett meg az aradi prefekturára és részletesen tartalmazza az automobilverseny programját. A versenyen francia, olasz, német és más külföldi államok képviselői is megjelennek és a tura, amely hét napig tart, egész Romániát beutazza. Az egész út 2360 kilométer hosszú és a versenyzők június 4-én haladnak át Aradon. A verseny- rendezőse a következő utirányt jelölte ki: Bucuresti—Jasi (415 km.) in-

— Bonar Law meggyógyult. Londomból jelentik: Félhivatalos közlés szerint Bonar Law miniszterelnök gégebajából teljesen kigyógyult és legközelebb már beszédet is mond a parlamentben.

— Holtta nyilvánították Parecz Istvánt. Két évvel ezelőtt érkezett Aradra az a tragikus hír, hogy Parecz István, az aradi főgimnázium tizenkét éven át volt tanára a krasznójarzski internálótáborban skorbutból származó tüdőgyulladás következtében elhunyt. A szerencsétlen végű Parecz István a világháború idején bevonult és mint népielkeli főhadnagy a lucki áttörés alkalmával orosz hadifogságba került. Később mint magyar tuzsi internáltak és az internálótáborban elszenvedett nélkülözések annyira elgyengítették szervezetét, hogy a skorbut áldozata lett. Az aradi járásbíróság ma tárgyalta néhai Parecz István holtta-nyilvánítási ügyét és Adler Alfréd, Sweitzer József és dr. Gara Armin kihallgatása után, akik Parecz István haláláról tanuskodtak, holtta-nyilvánította Parecz Istvánt.

— Uj utcanév. Dr. Robu János főpolgármester a Sároossy-utcát Str. Take Ionescunak nevezte el.

— Svábok a liberális pártban. Kaptuk a következő levelet: Tekintetes Szerkesztő ur! A német-sváb szövetség megalakulása alkalmából Sántana (Szentanna) község hazafiás és becsületes lakossága sok szemrehányásnak van a hírlapok által kitéve. Ezeknek tisztázására kijelentem, hogy a liberális párt érdekében, mint annak meggyőződésbeli tagja, az agitálást alólított kezdeményeztem, mert meggyőződésem, hogy községem lakosságának érdekeit és községem felvirágzását csupán csak ezen párt segítségével érhetem el. A mi a pártba való lépést illeti, hatalmi presszió senkire sem lett gyakorolva, mert az előjáróság előtt soha senkivel kivétel nem tette-tetik. Eppen olyan megbecsülésben részesül Wiesenmayer Carol, aki nem lépett be a liberális pártba, mint Gantner Carol, aki már két év-nél régebben tagja ezen pártnak. A belépött tagok személyére kijelentem, hogy azok a község legelőke-lőbb, legvagyonosabb és legjóza-nabb gondolkodású egyénei, akik a község és lakosság érdekeit nézik és szívükön viselik. Sem alúlított és senki más sem kívánja, hogy valaki német-sváb mivoltából kiválják, el-lenkezőleg: mindent, amiben német-

nen Cernauti (Csernovitz—252 km.) majd Campulung és Bistrita (Besztercén) át Tg. Mures (Marosvásárhely—393 km.) ahonnan Sighisoara (Segesvár) Sibiu (Nagyszében) Alba Julia (Gyulafehérvár) és Tordán át Cluj (Kolozsvár—402 km.) visz az út. Itt egy napi pihenőt tartanak a versenyzők majd Oradea-Mare (Nagyvárad) Salonta (Nagyszalonta) Zerindul Mare (Nagyzerénd) Chis-neu (Kisjenő) Nadab és Aradon át Timisoarara (Temesvárra—323 km.) halad az út, ahonnan Lugoj (Lugos) Caransebis (Karánsebes) és Hatog (Hátszegen) át Govoraig (370 km.) majd Pitestin át Bucarestibe (205) térnek vissza a versenyzők, akik közé már Károly trónörökös és Miklós kir. herceg is már benevezett.

sváb kulturális és vallási akciót látok, a legmesszebbmenő támogatásban részesíték, mert Románia célja az, hogy mindenki anyanyelvét és vallását szabadon gyakorolhassa, de sajnos, hogy némelyek ezt félre-magyarázva, az egyesítés nehéz munkájában az illetékes körök útjába akadályokat óhajtának gördíteni. Sántana (Szentanna), 24. április 1923. Kiváló tisztelettel: Ardelean, jegyző.

— Halálozás. Id. Papp József szabómester folyó hó 26-án meghalt, temetése szombaton d. u. fél öt órakor lesz Calea Saguna (Varjassy Lajos-u.) 98. sz. házból.

— Dr. Német János meghalt. Tragikus hírt közöl ma bucaresti tudósítónk: Dr. Német János volt aradi ügyvéd, kuriai bíró, a legfelső semmitőszék tagja. Bucurestiben tragikus körülmények között meghalt. Az elhunyt Aradon általánosan ismert bíró, a legtehetségesebb és a legjobban képzett jogászok közé tartozott és így halála ismerősei körében általános részvételt keltett. Német évtizedeken át folytatott Aradon ügyvédi gyakorlatot, három évvel ezelőtt kuriai bírói rangban ki-nevezték a Curte de casatie tagjává, ekkor költözött el Aradról Bucurestibe, ahol szívzselhűdés következtében 54 éves korában meghalt.

— Hamis ötszáz-lejeselek. Bucurestiből jelentik: A brailai hokok-ban hamis ötszáz-lejesekeket gyárttak. A hamis pénzt elkobozták és az el-járást megindították.

— Elítelt gyilkos csendőr. Négy évvel ezelőtt elkövetett borzalmas gyilkosság feljebbviteli ítéletét hirdette ki ma az aradi törvényszék büntetőtanácsa. Popovics Száva gal-sai csendőr 1919-ben megölte szeretője férjét és a holttestet egy frissen elhantolt sírba a koporsó fölé földelte el. Popovics Száva bűnös tette sokáig nem került napfényre. Popovics egyszer ittas állapotban célzásokat tett rá, hogy ő tette el láb alól a meggyilkoltat, de az el-lene indított bűnpör felmentéssel, végződött. Később újabb terhelő bizonyítékok merültek fel Popovics ellen, ugy, hogy a pert megújították Popovics ellen és a törvényszék szándékos emberölésért nyolc évi fegyházra ítélte. A gyilkos felebbezett az ítélet ellen, amelyet az ítéletábla jóváhagyott. Ma hirdették ki a tábla döntését Popovics előtt, aki újabb felebbezést jelentett be. Az ügy a bu-caresti kuria elé kerül.

— Összeesküvés Mussolini ellen. Milanoból jelentik: A rendőrség nagyszabású összeesküvést fedezett fel, amely Mussolini és a többi fascistavezér ellen irányult. Az összeesküvő társaság feje Pesce tanár volt, akit több társával együtt ma letartóztattak. Az ügybe sok előkelő ember neve van belekeverve. A házkutatások alkalmával talált iratokat lefoglalták, amelyek 500 nevet tartalmaznak.

— Belefűlladt a patakba. Az aradi ügyészséghez érkezett jelentés szerint Moneasán (Menyházán) tegnap Dronke János tizenkétéves parasztfiu beleesett a patakba. A víz elsodorta és a szerencsétlen parasztfiu befűlladt a patakba. Mivel véletlen szerencsétlenségről van szó, az ügyészség megadta a temetési engedélyt.

— Gyanus haláleset. Az aradi ügyészséghez ma délelőtt telefonjelentés érkezett Sokodorról (Székudvarról), hogy özvegy Martin Györgyné ott tegnap gyanus körülmények között elhunyt. Holttestén fojtogatás nyomait és egyéb külsérelmi nyomokat találtak, úgy hogy az a gyanus merült fel, hogy az asszony gyilkosság áldozata lett. Az aradi ügyészség a gyanusok alapján elrendelte özvegy Martin Györgyné felboncolását. Az ügyben a chisineui (kisjenői) járásbíró megindította a nyomozást.

Az ártatlan „nagy” István

(Elítélték az aradi betörőkirályt.)

Érdekes ügyben ítélték ma az aradi törvényszék büntetőtanácsa Kovács József táblabíró elnökelete alatt. A vádirat szerint Simonics Tóni, a hírhedt rovtomultu aradi betörő és Nagy István betörtek Fertig József hentes pincéjébe és 150 kiló szalonnát elloptak. Simonics Tóni egy ruhálóás ügyében a rendőrség kezébe került, ahol a szalonnalopás ügyében is felelősségre vonták. Tóni bevallotta, hogy nyolcvan kiló szalonnát lopott el a pincéből és egyrészt a piacon értékesítette, tizenhat kilót pedig eladott Schubert Antalnak. Bevallotta, hogy a betörést egy Nagy István nevű társával együtt követte el.

A rendőrség elő is állított egy Nagy István nevű napszámost, aki a rendőrségen hosszas vallatás után beismerő vallomást is tett, de a vizsgálóbíró előtt visszavonta vallomását. Ma került az ügy a büntetőtanács elé, ahol Nagy István személye körül derős fordulat következett be. Amikor ugyanis a tagadásban levő Nagy Istvánt szembesítették Simonics Tónival, az aradi betörőkirály kijelentette:

— Ezt az embert nem ismerem. Ugyanígy nyilatkozott Nagy István is, akiről kiderült, hogy omi nózus véletlen folytán került bele a krédóba. Simonics ugyanis amikor büntetését megnevezte, úgy írta körül, hogy „nagy” Istvánnak nevezik, huszonkét-huszonhárom éves napszámos, közelebbit nem tud róla. Különös ismertető jele, hogy igen magas termetű ember, ezért hívják „nagy” Istvánnak.

A rendőrségen ugyilátszik félreértették a „nagy” jelzöt és egy Nagy István nevű napszámost állították elő, aki természetesen semmit sem tudott a betörésről és csupán azért vallott, hogy a vizsgálóbíró elé kerüljön. A törvényszék büntetőtanácsa beigazoltnak látta Nagy István ártatlanságát és fel-

mentette az ellene emelt vád alól. Simonics Tónit azonban két évi fegyházra ítélte. A motórus betörő belenyugodott az ítéletbe, amely így jogerőssé vált. Az ügyészség most körözölevelet ad ki az igazi „nagy” István ellen, akinek vezetéknévét sem Simonics, sem az ügyészség nem tudja.

A cár nővérét kifosztották.

A világsajtót élenként foglalkoztatja az Alexandrovna Xenia orosz nagyhercegnő kárára elkövetett monstre-csalás, — amelyről az Aradi Közlöny is beszámolt. A nagyhercegnő kárára elkövetett nővére és Alexandre angol királyné unokahuga, mint ismeretes, furfangosan végrehajtott csalás áldozata lett. A nagyhercegnő 1921-ben hagyta el Oroszországot és Angliába utazott. Ott megismerkedett egy Sternbach nevű homályos multu amerikai férfival, akit Párisban csekkhamisításért elítélték volt. A kalandornak sajtóságos befolyása lehetett a nagyhercegnőre, mert ékszerai legértékesebb darabjait, azon a címen, hogy zálogba adja, elmulajdonította. Az ezer font sterlingből, amelyet az ékszerek eladásából szerzett, semmit sem juttatott a nagyhercegnőnek.

Később bemutatta Alexandrovna Xeniat egy Calvert nevű urnak, akinek szerepe a nagystilű családi ügyben eddig még nem tisztázódott. Calvert abban az időben egy általános értékesítő és finanszírozó szindikátus élén állott, melynek tőkéje alig rugott száz fontra, vagyis békeértékben 2500 koronára. Sternbach mégis úgy mutatta be a kétes szindikátus vezérigazgatóját, mint London egyik pénzfejedelmét és azon a címen, hogy a szindikátus ujszerű fotográfiai másolójelzást finanszíroz, ismét értékes ékszereket, — többek közt egy gyönyörű gyöngy láncot csalt ki a nagyhercegnőtől. Az ékszerekért kapott 4000 fontból a nagyhercegnő természetesen ismét nem kapott vissza egy pennyt sem és kiderült, hogy az új fotográfiai másolójelzés nem más, mint nagystilű humbug.

A nagyhercegnőnek azonban egyelőre sejtelve sem volt róla, hogy körmönfont szélhámosok hályójába került. Erről csak akkor győződött meg, amikor Sternbachet különböző egyéb szélhámosságai miatt letartóztatták, elítélték és kitoloncolták Angliából. A szélhámos jelenlegi tartózkodási helyéről nem tud a nagyhercegnő, csupán annyit, hogy Sternheim Amerikába szökött. Szükségében Calverthez fordult és visszakövetelte átadott pénzét. Calvertet a bíróság kötelezte 10.000 font sterling megfizetésére és a perköltségek megtérítésére. Miután erre képtelen, valószínűleg büntetőbíró-ság elé kerül. Sternheim ellen, aki a szélhámosságok értelmi szerzője volt, elfogatási parancsot adtak ki.

Ujabb kétszáz kiló csempészett vaj.

(Az aradi vámhivatal sürgősen elárverezte a küldeményt.)

Ma újabb és érdekes fejlemények történtek a Jörg-féle vajcsempészési ügyben, amelyről az Aradi Közlöny mai száma emlékezett meg. Mint közöltük, Jörg lieblingi sajtgyáros kisebb postacsomagokban többszáz „Minta érték nélkül” jelzett küldeményt adott fel postán J. Gaspari Wien, Linke-Wienzeile 4. címre és a gyanusnak talált csomagok felbontása után mintegy 180 kilogramm vajat foglalt le az aradi vámhivatal. A vámhivatal megállapította az élelmiszercsempészés kísérletét, a lefoglalt vajat elkobozta és a törvények rendelkezései szerint, mint romlandó árut, az árverés mellőzésével sürgősen árubaocsátotta és megszabott áron állami tisztviselők között szét osztotta.

Ma aztán szinte meglepetésszerűen újabb és még a tegnapiénál is nagyobb szállítmány érkezett az aradi 2. számú postahivatalhoz, ahol a vámhivatal kirendeltsége dolgozik. Az újabb szállítmány a tegnapihoz hasonlóan nagyszámú apró csomagban értéknélküli mintaként több mint 200 kilogramm vajat tartalmazott, amit a vámhiva-

tal azonnal lefoglalt és elkobzott. A két szállítmány több mint 32000 lei értékű vajat tartalmazott és most abban az irányban is megindították a vizsgálatot, hogy a sajtgyár mióta szállít ki az országból ilyen módon, csempészárúként élelmi szert.

Az eddigi vizsgálat érdekes adatokat fedezett fel. Jörg sajtgyára, mint már mai számunkban is említettük, az ország egyik legnagyobb tejfeldolgozó üzeme. A gyár nemrégiben kérvénnyel fordult a kormányhoz, amelyben 10.000 kilogramm mennyiségű vaj exportálására kért engedélyt. De a gyár nem kapta meg a kérelmezett permisszt, az illetékes miniszterium visszautasította az engedély kiadását és most a hivatalos engedélyek nélkül akarták külföldre csempészni a vajat apró, mintacsomagokban. Valószínűnek tartják, hogy még egy szállítmány érkezik Aradra, mert egy látszik, naponta adott fel a gyár Lieblinghen küldeményeket és a tegnapi elkobzásról csak ma értesültek az Aradi Közlöny nyomán.

Halálos táncőrület

Amerikában.

(Szörnyethalt táncrekorder.)

Amerikai lapok jelentése szerint ott európai mintára egyre jobban terjed a táncőrületnek az a fajtája, amely táncrekordok felállításában tombolja ki magát. Az amerikaiak ugyilátszik megirigylték Berlinben, Londonban és Párisban nap-nap után felállított és megjavított táncrekordokat és minden áron jobb „időt” akarnak elérni ezen a téren is. Természetes, hogy a táncosok többé nem az esztétikai szépségeket, a ritmus gyönyöreit keresik, hanem azt, hogy minél hosszabb deig bokázzák egyfolytában a shimmyt. A tánc művészete valósággal sporttá durvult és többé nem karcsu termet, finom vonalak kellenek hozzá, hanem erős tüdők, dagadó izmok és brutális erőfeszítések. A táncőrületnek ez a fajtája már oda fajult, hogy az amerikai hatóságok kénytelenek voltak betiltani a 24 órán túl tartó táncmulatságokat, mert akadtak olyan párok is, akik 36 órán túl is táncoltak egyfolytában.

A legújabb távirati jelentés szerint a táncőrületnek megvolt az első halálos áldozata is. Egy Morchouse nevű táncos, Newyorkban, aki egyfolytában nyolcvanhét órát táncolt, hirtelen vértódlás következtében holtan esett össze. Kivüle még több rekordtáncos is súlyos betegségben fekszik. — Az ijesztő példák azonban úgy látszik nem rettentették el a többi táncrekordereket, mert — mint Clevelandból jelentik — ott Miss Jane Cully kilencven óra és tíz percig tartó táncával új világrekordot állított fel. Ha ezt a táncrekordot megütni is fog majd

újabb rekorddal megjavítani. — az amerikai táncosok ugyilátszik — javithatatlanok.

Elitelt boltitolvaj.

(Cigányasszony a divatruzsletben.)

Özv. Sziklai Lajosné aradi női szalon üzletébe nemrégiben beállított egy kreolarcu nő a férjével és kijelentette, hogy kosztümöt akar vásárolni. A kiszolgálószemélyzet egész csomó szebbnél-szebb ruhát mutatott be a hölgynek, aki azonban nem vásárolt semmit és férjével együtt elsielt. Távozásuk után a cég géplírókisasszonya észrevette, hogy írógépén fekvő erszénye, amelyben 500 lei és egyéb értékes apróság volt, titokzatos módon eltűnt. Tüvé tették az egész üzletet, de az erszényt a legszorgosabb kutatás ellenére sem találták meg. Az egyik kiszolgáló emlékezett rá, hogy az előbbi különös látogató felöltőjét az írógépre helyezte, ahol a géplírókisasszony muffia és a pénz tárcsa volt.

Valószínűnek látszott, hogy a pénztárcát a cigányos külsejű, kreolarcu látogató vitte el. Nyomban feljelentést adtak be ellene és a rendőrségnek sikerült elfogni a boltitolvajt. Berár Anna timisoarai (temesvári) cigányasszonyt, aki valószínűleg apró lopásokból tartotta fenn magát. Letartóztatták és átadták az aradi ügyészségnek. Az aradi törvényszék büntetőtanácsa Kovács József táblabíró elnökletével ma tárgyalta ezt az ügyet és Berár Annát lopás büntetéseért egy évi börtönrre ítélte. A cigányasszony megnyugodott az ítéletben.

— Szmirna ujjáépítése. Párisból táviratozzák: Angorai jelentés szerint a török kormány most tanulmányozza egy angol cégnek Szmirna ujjáépítésére tett javaslatát.

13748

Radio Hírrelé Irada 2887/a. 32

Közgazdaság.

A magyar korona.

A zürichi árfolyamok ma ismét alacsonyabban hozták a magyar koronát: tíz centimes 100 magyar korona ára Zürichben. A budapesti Devizaközpont emelte deviza és valuta árait, így a leit is 25.50—27.50-es áron jegyzi, de ma látszik szembetünően, hogy mily mélyen tartja a magyar Devizaközpont az árait, a zürichi árak százszoros helyett minden érték mintegy 10 százalékkal alacsonyabb. Az utótőzsdén a 0.10-es ár alá esett a korona. A francia frank megállott emelkedésében, sőt javulásának egy részét ma elveszítette. A márkának kisebb kilengése volt a többi értékek nem változtak.

Aradi valutaárak. (Április 26.) Francia frank 14.10, svájci frank 40, dollár 212, dinár 2.10, szokol 6.15, márka 0.0105, lira 10.20, angol font 985, magyar korona 0.03.50, osztrák korona 0.0029.50. — Kifizetések: Budapest külföldi 25, belföldi 30, Bécs 330, Berlin 0.0080, Prága 6.35, Zürich 38.50, London 985, Páris 14.10, Milano 10.60, Newyork 213, Belgrád 2.20.

Zürichi kurzusok. (Április 26.) Berlin 0.0187, Amsterdam 214.25, Newyork 548, London 2542, Páris 37, Milano 27.05, Prága 16.2750, Budanest 0.10, Belgrád 5.60, Varsó 0.0115, Bécs 0.00771250, bélyezett 0.007750.

Zürichi utótőzsdé. (Április 26.) Berlin 0.0189, Newyork 548.25, London 2543, Páris 36.75, Milano 27.0250, Prága 16.450, Budapest 0.09.50, Belgrád 5.60, Varsó 0.0115, Bécs 0.0077.

Budapesti Devizaközpont jegyzései. (Április 26.) Napoleon 19000, Amsterdam 2014—2074, Belgrád 52.50—54.50, Berlin 0.17—19, márka 0.17.50—19.50, Bucuresti-lei 25.50—27.50, London 23925—24525, angol font 23950—24550, Milano 255—265, lira 260—270, Newyork 5150—5300, dollár 5170 5320, Páris 349—359, francia frank 354—364, Prága 153—159, Varsó 0.10.50—10.70, Bécs 0.07.25—7.55, osztrák korona 0.07.30—7.60, Zürich 940—970, svájci frank 950 980.

Az amerikai pletyka.

(Arad megyei sváb gazdák a törvényszék előtt.)

Az aradi törvényszék fő tárgya lási termék folyosója ma zsúfolva volt Panatul Nou (Ujanát) arad megyei község sváb lakosai-val, akik Fritz József és Koller Ferenc ottani sváb gazdák vasvillás konfliktusában tanuskodtak. Fritz és Koller együtt voltak Amerikában és 1920. folyamán tértek vissza Arad megyébe. A két család már régóta haragos viszonyban volt egymással, noha a haragnak semmi komolyabb alapja nem volt. Fritz 1921. nyarán többször elment Koller házába és szemrelé-

nyást tett neki felesége amerikai pletykálkodása miatt. Mikor harmadszor is meglátogatta haragosát, Fritzet apósával együtt a nyakánál fogva kitessékelt a házból, sőt alaposan helyben is hagytá. A megvert Fritz erre bosszút forralt és állandóan utánajárt Kollernek, nyilván azzal a szándékkal, hogy megtorolja megveretését. 1921. decemberében este hat órakor a sötét utcán Fritz megtámadta Kollert és vasvillájával leütötte. Koller esz méletlenül maradt a földön és mikor magához tért, kijelentette, hogy nem tudja biztosan, ki volt a támadója? Az aradi törvényszék büntetőtanácsa ma tárgyalta ezt az ügyet és a vádlott és sértett kihallgatása után sikerült kibékítenie a haragos sváb gazdákat. Koller visszavonta vádját, Fritz pedig nem emelt viszontvádat. A tárgyalás után a két haragos a nagyszámú falusi tanúval együtt a legjobb barátságban tért vissza Panatul Nou-ra (Ujanátra).

Mozi.

A hét főbűn-sorozat harmadik slágerképe, a Szemérmertlenség pénteken kerül bemutatásra az Urániában. A főszerepet ezúttal is Francesca Bertini játssza. Magdalénát, a dúsgazdag gyáros leányát koldussá teszi az élvhajász Pascal, a gyár pénztárosa, aki szenvedélyében kirabolja és felgyújtja a gyárat. Tíz év telik el. Magdaléna egy dúsgazdag herceg neje lesz s bosszút esküszik Pascal ellen, de szándékát nem hajthatja végre, mert kicsiny huga olt-hatatlan szerelemre gyullad az élvhajász Pascal iránt. De a szenvedélytől izzó Pascal érdemetlen lesz erre a tiszta szerelemre. Erre Magdaléna bosszújának szabad folyást enged és az igazság sújtó keze eléri a gyönyört hajhászó Pascalt, aki a börtön fenekén soha nem szünő szenvedésektől gyötörve fejezi be bűnös életét. A nagyszerű film pénteken és

szombaton kerül előadásra az Urániában.

* Dollárhercegnő a címe annak a páratlanul érdekes drámai filmjátéknak, amelynek premierje pénteken lesz az Apollóban. A bőségben dúskáló milliomoskisasszony váratlanul bekövetkezett szenvedéseit adja ez a pompás dráma, mely érdekesen fejlődő, lebilincselő meséjével mindvégig ébren tartja a néző figyelmét. Az amerikai mozivilág egyik legújabb feltűnt nagysága, Gladys Walton játssza a Dollárhercegnő címszerepét, aki nagyszerű lelki erővel harcol az élet ezernyi nyomorúságával szemben s ez a kitartás, ez a törhetetlen akarat győzelemre is segíti: megtalálja a boldogságot az imádott férfi oldalán. A Dollárhercegnőt pénteken, szombaton és vasárnap vetíti az Apolló.

A szerkesztésért:
KAROLY JOZSEF
felel.

Cenzurat:
Baron POPP.

NYILTTER.

Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

Felhívás.

Miután egy ügyfelem Stein Mórnak Aradon a Piata Catedralei (Tököli-tér) sarkán levő fűszerüzletét átvenni szándékozik, felhívom fentnevezettnek esetleges hitelezőit, hogy követelésüket nálam április hó 30-ikáig bezárólag jelentsék be, mert későbbi jelentkezők figyelembe nem vétetnek.

2305
Dr. Farkas Sándor ügyvéd,
Arad, Str. Moise Nicoara 8.

Legolcsóbb bevásárlási forrás
benzin, petróleum és gépolaj
DIMITRIE SUCIU,
Str. Metlanu (Ferral-u.) 14. :: Telefon 914

LUGOSI BOHN CSEREP

falcos és hódfarku.

TORDAICEMENT RÉGI VASUTI SINEK

és mindennemű építési anyag eladás:

STEINER JÓZSEF

okl. építész, építőmester
Anyagtelep: ÖVÁRTÉR.

Szabadalmazott állványszerkezettel
épülettartozást
olesón vállal.

Szabadalmazott PFEIFER üreges vasbeton födém képviselőt.

IRODA: Strada Closca No. 7.
(Szent László-utca.) 2286

No. 60—1923. ex.

PUBLICATIUNE DE LICITATIE.

Subsemnatul executorul judecătoresc, prin acestea publica, ca în urma decisiunii judecătorești de ocol Radna, cu No. G. 349—1923. favorea lui Maria Madosa repr. prin. avocatul dr. Valeriu Suciú pentru suma de 1500 lei capital și succes, în contra lui urmaritului mobilele urmatoare și anume: stelage, petroleom diferite articole etc. prețuite în 1148 lei în 2 Main 1923. la oare 4 p. m. în comunei Bărzăvă la casa No 75. sa vor vindem licitație publica. 2307

Radna, la 16. Aprilie 1923.

Árpád Tichy,
executor judecătoresc.

SZÖLLŐPERMETEZŐK

Háti kénporfúvók és szabad.

Kézi kénporfúvók

a legolcsóbban kaphatók nagyban

az E. Sz. G. E. Géposztályánál

Sibiu (Nagyszeben) Só-utca 22.

Brillánsárut, gyöngyöt, plotinát, arany és ezüst árakat és hamis fogsorokat magas áron veszek: Kun ékszerész, Arad.

A LEGOLCSÓBB FÉMEK, RUDVAS, LEMEZ ÉS RÉZÁRUK.

I. NACHT fém- és vasnagykereskedő

Arad, Bulevardul Regele Ferdinand 28. (Boros Béni-tér)

Apró hirdetések.

Alkalmazás.

ÜGYES SZOBALÉANY jó bizonyítvánnyal azonnalra felvétetik. Cim a kiadóban. 300

KISZOLGALO LEANY a papirzakmából felvétetik. Cim a kiadóban. 1894

VARRÓ ÉS TANULÓ LEANYOK FELVÉTELNEK Bulev. Carol No. 70. (Erzsébet királyné-körút 2. szám) Vörös ökörrrel szemben. 2267

MEGBIZHATÓ, ügyes szobaléany jó bizonyítvánnyal május 1-ére felvétetik. Cim a kiadóhivatalban. 13835

MINDENES főzőnőnek ajánlkozik magános nő. Cim Wallinger hirdetőjében. 13239

SZABÁSZNÓ, aki úgy a francia, mint az angol szabásban teljesen tökéletes, helybeli női szalon önálló vezetésére kerestetik. Ajánlatok a kiadóhivatalba kéretnek „Elsőrangú erő” jelgére. 13108

Vétel és eladás.

KERTI GÄRNITURA, jókarban levő, lehetőleg nádból készült, alkalmi áron megvételre kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 500

HAT SZEMÉLYES ezüst evőkészlet, ezüst tálak, antik dolgok, 6 személyes étkező szervizek, kávé szerviz, szőnyegek, antik ékszerek, különböző fémtermékek, dísz tárgyak, fekete selyem ruha, 3 ta. világos selyem gobelin képek, majolika tálca stb. eladó. Strada Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23.) I. em. jobb. 1000

SAJÁT KÉSZÍTÉSŰ Kézimunka függönyök, ágytakarók, csipkefüggönyök dus választékban. Modern előnyomda. Erneszt kézimunka üzlet színház mögött. 1795

POINTER kan. importált, 4 éves, dresz-szírozott, eredeti angol pedigreevel eladó. Strada Crisan (Karolina-utca) 3. 13108

TELJES EBÉDLŐ azonnal eladó. Cim a Central hirdetőben. 13835

ELÁRUSÍTÓ BODE állomás közelében eladó. Cim Wallinger hirdetőjében. 13239

MEGVÉTELRE kerestetik kéz alatt egy mézáró jégsekrény. Cimeket a kiadóba kér. 2303

BORFEDÉLES HINTO, lószerszámok eladó. Cim: Oalea Saguna 60. 2308

TANULÁSRA alkalmas zongora 12.000 Leleért eladó. Uranus, főpostával szemben. 13024

EBÉDLŐSZÖNYEG plüsch 4x5 méteres eladó. Uranus-iroda, főpostával szemben. 13024

BUTOR RAKTÁROMBAN ebédők, háló szobák, valamint kárpitos áruk olcsó áron kaphatók. Wiegenfeld, Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 40a) 13585

ÚJ GYERMEKKOCSIK nikkelezett kivitelben is kaphatók és megrendelhetők. Ugyanott mindenemű javításokat vállalok. Strada Bolintineanu (Arany János-utca) 1. Fűrészgár mögött. 2308

ÚJ kézimunka, azsuros férfi zsebkendők egy hegedű tokkal, eladók. Str. Consistorului 54. (Batthyány-utca 3.) 2309

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnaszőnyegeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

URISZOBA vadonatúj eladó. Salon Artistique Fischer Eliz-palota. 13576

VESZÉK könyvtárakat, hangjegyeket, bélyeggyűjteményeket, festményeket és hegedűket a legmagasabb áron. Kerpel Izsó könyvkereskedése. 100.000 kötetes kölcsönkönyvtár. Telefon 385. 13629

ZONGORÁ, elsőrendű minőségű, olcsón eladó. Cim Wallinger hirdetőjében. 13238

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sürgősen keresünk antik butorokat, perzsa szőnyegeket, festményeket, műtárgyakat, régi üveg és porcelán tárgyakat, japán vázakat és ezüst ötvös munkákat. Vidéki meghívásra kintazunk. Szépművészeti Szalon, Ortutay-palota. 13578

SZÖVETEK, mosók, vásznak, női kalapok olcsón, Posch divatüzletben Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) kaphatók. 1900

EGY siras és sumák perzsa szőnyeg megbízásból olcsón eladó. Salon Artistique Fischer Eliz-palota. 2273

Ingtalan.

STRADA ARDEAULUI 47-49. (Erdélyiut 4b) számú magánház elfoglalható lakással eladó. 2302

GHIOROCON, Mocran (Apateleken), Si rian (Világoson) több kisebb-nagyobb szülő olcsón eladó. Bővebbet Wallinger-irodában. 13238

Üzletek.

JÓFORGÁLMU vendéglő nyári kerttel eladó. Érdeklődni Wallinger hirdetőjében lehet. 12289

Különféle.

TEHERAUTO fuvarozáshoz Áradhegy-aljára társ kerestetik. Cimeket Wallinger hirdetőjébe kérek. 13239

VILLANYSZERELÉST. csengőberendezést legolcsóbban vállal Schwarzcz műszerész Strada Brancovici (Lázár Vilmos-utca) 3. 12315

DIRECTE importált legfinomabb eredetű norvég, kevéssé halszagu Cod-liver-olj. Csukamájolaj dr. Földes Béla gyógyszerész Árad. 12831

Előfogalható

bér- és magán gyáralapításra gazdálkodásra tökéletesre alkalmas **HÁZAK**

eladók. Bővebbet: Wallinger-irodában. Felvilágosítások minden vétel. kényszer nélkül nyerhetők. 13238

Eladó

egy eredeti **Singer balkaru,**

egy **Adler cilinder**

és egy patent csizmadia ványoló-gép igen olcsó árban.

Révész Aron bőrkereskedő, Lipova, Fő-utca 430. 2268

ÁRLEJTÉSI HIRDETMÉNY.

Árad város tanácsa a város jéggyár által termelt műjégnek a fogvasztókhoz való naponkénti fuvarozására folyó évi április hó 30-án délután 4 órakor a városi gazdasági hivatalban nyilvános árlejtést tart.

Bánatpénzül a városi gépuzemek pénztáránál 5000 (Ötezer) lei töendő le készpénzben, amely összeg a szerződés megkötésekor 15.000 (Tizenötezer) leire egészítendő ki szerződési biztosíték gyanánt.

Az árlejtésen csakis írásbeli ajánlatokkal lehet résztvenni.

Az írásbeli ajánlatok lezárta, az állam nyelvén, az árlejtés megkezdése előtt a városi gazdasági hivatalnál nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz letételét igazoló nyugta is mellékelve van s ha az ajánlattevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri s azokat elfogadja.

Az árlejtés a számviteli törvény 72-84. paragrafusának szem előtt tartása mellett fog megtartatni.

Az árlejtési feltételek az árlejtést megelőzően a városi gazdasági hivatalban megtekinthetők.

Árad thjf. város tanácsának 1923. évi április 25-én tartott üléséből. 2304

VÁROSI TANÁCS.

Kifutó fiu

jó fizetéssel
felvétetik.

Cim a kiadóhivatalban.

Banca Agrara Timisana S. P. A.

Temesi Agrár Takarékpénztár R. T.

Alapított 1869.

Központ: Temesvár.

Fiók: Arad.

Telefon: 6, 1466, 1674, 1675. Telefon: 800, 801, 803.

A központi devizaellenőrző-bizottságtól nyert végleges felhatalmazás alapján újból felvettük üzletkörünkbe

devizák és valuták vételét és eladását.

A legelőnyösebben és legjutányosabban teljesítünk

átutalásokat a bel-
és külföld minden
piacára. ! ! ! ! ! ! ! !

2294

A kir. Pénzügyminiszterium engedélye alapján az összes vámhivatalok kiviteli vámok fizetés fejében elfogadják az intézetünk által kiállított csekket, melyeket a t. üzletfeleinknek azonnal kiszolgáltatunk. ::

Utleveleket 55 lelért

láttaozunk. Gyűjtőhelyek: Weinberger János cipőkereskedése Bulv. Reg. Maria (Andrássy-tér) 20. és Weiss Dávid nagykereskedése Str. Măraşesti (Kossuth-utca.)

Átköltözéseket

helyben és vidékre nyitott és zárt butorszállító kocsikkal felelősség mellett pontosan és olcsón teljesít!

Éliás Lipót Fia

szállító, Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 36. sz. Bekapcsolt telefon 250. sz.